

Experimente creative revelatoare la UNMB

Neobosit cultivator al *creativității*, nu doar raportată la propriile producții ci concretizată și prin reușite tentative de a sădi această nobilă aspirație în conștiințele studenților săi, pianistul-compozitor-profesor **Mircea Tiberian** a inițiat încă două relevabile oportunități, de astă dată sub egida Festivalului „Meridian”, al **Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România**.

Astfel, marți 7 noiembrie (ce coincidență cronologică cu o trecută/notorie „revoluție” germinată cu un veac în urmă pe sol... țarist!) Sala Auditorium a **Universității Naționale de Muzică** bucureștene a găzduit o notabilă tentativă de catalizare a imaginației creatoare, sub genericul „Spontaneous music on films”, împlinită în prezența publicului și a președintelui UCMR ADA, compozitorul și profesorul **Adrian Iorgulescu**. Un proiect

Mircea Tiberian

vizând compunerea/interpretarea în timp real a unor secvențe sonore inspirate de scurte episoade filmice. S-au implicat în realizarea susnumitului deziderat muzical doi mai tineri instrumentiști de jazz, ghitaristul și clarinetistul **Sian Brie**, violonistul și violistul **George Dumitriu**, împreună cu pianistul și coordonatorul **Mircea Tiberian**. Pentru diversitate și sugestivitate, au fost proiectate drept foldere inspiratoare suite de imagini sortate semnificativ din întreaga evoluție a artei filmului, precum din peliculele „Haxan” (1922) al lui **Benjamin Christensen**, „Câinele andaluz” (1929) semnat de **Bunuel**, „Blow Up” (1966) de **Michelangelo Antonioni**, mergând până la realizări avangardiste datorate georgianului **Serghei Parajanov** sau chilianului **Alejandro Jodorowsky**. Au fost incluse în proiect și două poeme ale lui **Eugen Suci** propuse spre ilustrare aceluiași trio de improvizatori.

Peste trei zile, vineri 10 noiembrie, aceiași **Sian Brie**, **George Dumitriu** și, în calitate de ctitor al unui nou proiect, pianistul **Mircea Tiberian** și-au pus din nou în valoare intuiția și talentul. Numită „Emergency structures”, noua provocare a preconizat ca motivații ale demersului improvizatoric, tot felul de structuri modulare antestabilite. A existat și de astă dată o componentă video ce a constat în proiectarea pe un ecran, destinată inclusiv urmării de către spectatori a raporturilor dintre rezultanta sonoră concretizată ad hoc și elementele anterior preconizate. Fie că a fost vorba despre notații muzicale minimale – precum: *motive*, *intervale*, *texturi* – ori de expunerea unor date preliminare și disponibilități ambientale – *monodic*, *armonic*, *polifonic*, *translucid*, *sporadic* – protagoniștii experimentului au dovedit inventivitate, inteligență, gust în creionarea a șase momente muzicale distincte. Fie-mi permisă o evaluare lapidară a acestora: „Ieri și azi” (autor **Sian Brie**) – rarefiat, plutitor; „Nothing To Lose” (**Mircea Tiberian**) – romantic, cu accente ludice; „Turnul” (**Mircea Tiberian**) – dinamic, pregnant; „Lui M. T.” (**Sian Brie**)

– tumultuos, febril; „Humbolt” (**Mircea Tiberian**) – straniu, tatonant; „Configuration 1” (**George Dumitriu**) – abstract, ezitant.

Opunându-se în chip benefic conceptului de „executant – sclav obedient al partiturii”, ipostaza muzicianului creativ, de jazz sau în genere, de muzică improvizată, conferă un atribut de superioritate actului de devoțiune a interpretului-creator pe altarul artei sunetelor. În această ordine a ideilor, **Mircea Tiberian** rămâne apologetul sincer și plin de fervoare al *creativității* ca măsură a abnegației în talmăcirea mesajului muzicii către beneficiarii ei.

Florian LUNGU

Concertul Ansamblului SonoMania, sau despre multiplicitatea identitar-stilistică

Desfășurat sub genericul *TRICROMA(TIC)*, pentru a sugera diversitatea culorilor timbrale ale celor trei instrumente protagoniste – clarinetul lui Mihai Pintenaru, violoncelul lui Eugen-Bogdan Popa și pianul lui Mihai Murariu – concertul Ansamblului *SonoMania*, aflat sub direcția artistică a compozitoarei Diana Rotaru, susținut în seara zilei de 7 Noiembrie, în Aula Palatului Cantacuzino, a urmat recitalului violonistei Diana Moș, fiind complementar acestuia. Argumentele? Anvergura și elevația actului interpretativ, unele limbaje și tehnici similare, și, nu în ultimul rând, tenta spirituală a unora dintre opusuri. Aș spune că în acel concert a existat și o cromatică stilistică multiplă, vechiul și noul fuzionând în mod natural.

În piesa intitulată *Vid*, pentru clarinet și pian, **Sorin Marinescu** reușește, dincolo de autochestionarea asupra definiției *Vidului* și a rosturilor sale – „Ce este vidul? Este sau nu este materie? Cum trece timpul în vid? Există în vid planuri, destine, tensiuni, conflicte rezolvări...?” – să le și răspundă, exprimând

SonoMania

dualitatea *Vid-Plin* cu ajutorul celor două instrumente care-și preiau alternativ identitățile. Cunoșcând, probabil, și teoria daoistă despre cuplul antinomic, autorul își reprezintă, la început, *vagul vidului*, apelând la sunetele insesizabile ale clarinetului și pianului. Treptat, ca și când ar conștientiza că *Vidul* e înzestrat de fapt cu acele „sufluri vitale”, pe care le însuflă în însuși „miezul Plinului”, clarinetul este cel care dă consistență *Vidului*, cu figurații ritmice penetrante preluate imediat de pian, în acorduri primitiv-repetitive. Stridențele clarinetului taie secant materia astfel delimitată, și se înscrie pe traiectoria spațiu-timp împreună cu pianul, într-o *mişcare circulară*, a cărei țintă este atingerea ipostazei fluide a *Vidului*. Este momentul în care pianul își convertește masivitatea în licăriri interstelare, cu trimitere indirectă la licărul de spirit ce

animă corporalitatea ființei, ca un posibil răspuns la ultima întrebare a lui Sorin Marinescu, hrănit tot de înțelepciunea orientală: „Cu ajutorul Vidului, inima Omului poate deveni exemplu și oglindă pentru sine și lume”.

Adevărat „cuceritor” al Vidului, Mihai Pintenaru i-a simțit instinctiv vitalitatea, secondat de virtuozitatea creativă a pianistului Mihai Murariu.

Succintă, ca un aforism, lucrarea lui **Krzysztof Penderecki**, *Per Slava* (violoncel solo), dedicată lui Mstislav Rostropovici - „Slava”, în particular - îmbină atributele stilului interpretativ al faimosului violoncelist: noblețea frazării, virtuozitatea scânteietoare, măreția și poezia construcției *Suitelor* de Johann Sebastian Bach, printre altele. Pasiunea muzicianului rus pentru creația Cantorului de la Leipzig a fost subliniată de către compozitorul polonez prin introducerea, în textura lucrării, a motivului B.A.C.H., dar cu sunete dispartate, ce apar și dispar întocmai ca în unele dintre variantele deconstructurate ale melogramei din cuprinsul *Artei fugii*, înainte de afirmarea ei în toată verticalitatea simbolice semnături. Cu o tehnică flexibilă și dezinvoltă, Eugen-Bogdan Popa s-a adaptat perfect dificultăților partiturii.

Car (*Vraja*) pentru clarinet-bas, pian și violoncel, partitura semnată de compozitoarea austriacă de origine croată **Mirelei Ivičević**, ne-a purtat într-o zonă minimalistă, cu politempii și policromii timbrale invazive, ce conduc către o rumoare generală, după care se întorc la sunetele punctate, ca niște efemeride. „Vraja” acestei muzici a constat, pe de o parte, în țesătura eterofonică ce a acoperit, aidoma unei rețele fine, golul, „vidul” dintre secvențele ritmice, pe de altă parte, în admirabila virtuozitate și creativitate a celor trei interpreți, absorbiți de farmecul ei ademenitor.

Din creația lui **Witold Lutosławski** am ascultat *Metamorfoze* pentru violoncel și pian, o combinație contrastantă, cu tentă gravă, între cantilena violoncelului și pasajele acordice, ale pianului, ritmate provocator. La un moment dat, instrumentele își schimbă rolurile, pianul preluând melopeea clarinetului, pentru ca, ulterior, ambele să se confrunte într-un canon camuflat. La fel de neliniștite și obsesive ca cele din unele *Preludii pentru pian* de Sostakovici, ritmurile pianului sunt domolite prin reîntoarcerea violoncelului la melopeea inițială.

Creația Iuliei Simon, *Rodirea* pentru clarinet, pian, violoncel, „un scurt act devoțional” inspirat de poemul lui Vasile Voiculescu *Cina cea de taină* a instaurat un climat de reculegere, în totală comuniune a omului cu Atotputernicul Dumnezeu. Compozitoarea, care a susținut și partea de pian, a redat sacralitatea atmosferei prin fraze acordice ample, profunde sugerând efectele de clopote, în care am regăsit reminiscențe enesciene, ca cele din *Carillon nocturne*. Predominante au fost însă puritatea și frumusețea liniilor melodice ale clarinetului și pianului, în timp ce violoncelul a oferit, prin flageoletele în registrul acut, suportul transcendent adecvat esenței poetice. Spre final, interpreții au rostit interiorizat, ca pentru sine, după tipicul rugăciunilor de strană, fragmente din versurile poetului Voiculescu, inundate de rezonanța de clopot a muzicii. Simțul frazării și aderența comună la fiorul emoțional conținut în muzică, au făcut ca cei trei artiști să-l transmită cu intensitatea dorită de autoare.

Și, pentru a întregi paleta stilistică a seriei, compozitorul **Mihai Murariu** a imaginat un fel de colaj culinar *tricolora(tic)*, numit *apfelStrudel*, luând ca punct de reper structura pluristratificată a celei mai „recunoscute specialități” la nivel mondial din zona Austriei și Bavariei, „*strudelul cu mere!*” Autorul ne invită să facem exercițiul de imaginație, și să „înlocuim ingredientele” folosite de patiseri, cu „elemente muzicale”, după cum urmează: „aluatul devine *ostinato*, mărul devine *motivul germinal*, scorțișoara, o *scară modală*, stafidele, *mini-cadențe*, pesmetul, diferite moduri de *atac și articulație* etc.”. Cu umor, destoinicie și fantezie în manevrarea limbajelor muzicale, Mihai

Murariu își construiește lucrarea din ritmuri leit-motivice de jazz, sau de joc popular, pe fondul de taraf al violoncelului, din sunetele prelungi ale clarinetului, care dau tonul consonanțelor cadențiale ale pianului, din poliritmii și simultaneități ce anunță punctul terminus al fabricării „savurosului produs”, când toate ingredientele ce compun strudelul („vârtejul”), au fost „înfășurate într-un aluat foarte subțire”! Bineînțeles că interpretarea a fost la fel de savuroasă, instrumentiștii fiind animați de dorința de a se delecta cu acest opus sinestezic.

Despina PETECEL THEODORU

Lansare de partituri și recital de lieduri

Prefațată de succinta și elocventa expunere a compozitorului Dan Dediu, lansarea de partituri găzduită în Aula Palatului Cantacuzino în 8 noiembrie a adus în atenția publicului diverse mostre de scriitură muzicală contemporană. Propunându-și să le radiografieze prin termeni-cheie, Dan Dediu a „atașat”, fiecărei lucrări, cu originalitatea-i binecunoscută, câte două atribute, care au relaționat aprecierea nivelului tehnic cu a cea a virtuozității plasticității a materialului sonor.

Din punctul de vedere al lui Dediu, *Murmur* pentru soprană / sopranino / saxofon bariton, violă și pian aparținând lui Nicolae Teodoreanu pune în lumină „acuitatea urechii și calmul”, *Trandafirul nimănui* - trei lieduri pentru bas-bariton și pian pe versurile lui Paul Celan purtând semnătura lui Carmen Cârnelci - se autodefineste prin „complexitate și omogenitate”, *Verde* pentru flaut (bas și în Do), vioară, violoncel și pian - partitura Dianei Rotaru - dezvăluie o „subtilitate timbrală și construcție impecabilă”, *Ciaccona con Canone* pentru vioară,

Claudia Codreanu, Diana Vodă

orchestră de cameră și sunete procesate a Mihalei Vosgianian are drept caracteristici „expresivitatea și meditația”, *Reductio ad absurdum* - Concertino pentru pian și orchestră de cameră compus de Mihai Măniceanu valorifică „excentricitatea ideatică și virtuozitatea instrumentală”, printre virtuțile piesei *Chromatophorae* de Mihai Murariu se numără „persuasiunea și precizia”, *Fusion Concerto* pentru pian și orchestră scris de Andrei Tudor dovedește „imaginație și asociativitate”, Simfonia „*Arhimedes*” a Lievei Teodorescu emană „monumentalitate și intensitate expresivă”, cele șapte poeme pentru soprană și orchestră de Viorel Munteanu intitulate „*Întoarceri la Blaga*” denotă rafinament și diversitate poetică, iar colecția de *Creații corale contemporane* (concepute de Sebastian Androne, Dan Dediu și Grigore Cudalbu) întregeste această panoramă, înzestrând literatura corală cu demersuri sonore relevante, în care forța și sensibilitatea relaționează armonios.

Și dacă cele zece partituri de curând ieșite de sub tiparul Editurii Muzicale (a căror deosebită calitate grafică se datorează